

ЛИТВИН М. С., здобувач вищої освіти (СВО бакалавр)

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Інформація сьогодні є одним із первинних ресурсів, вартість якого не менша за вартість матеріальних, сировинних та інших ресурсів. Використання останніх значною мірою залежить від стану та використання інформації. На відміну від більшості ресурсів, які можуть бути вичерпаними, інформаційний потенціал може бути використаний багато разів як колективами, так і окремими особами. При цьому вона постійно збільшується і збагачується. Найважливішим фактором підвищення ефективності виробництва на підприємстві є вдосконалення управління. Удосконалення форм і методів управління базується на досягненнях науково-технічного прогресу, подальшому розвитку інформатики, яка вивчає закономірності, методи і способи накопичення, обробки та передачі інформації за допомогою різноманітних технічних засобів. Різноманітні інформаційно-технічні інновації слід сприймати як засіб зниження та зниження витрат на управління [1, с. 24].

У діяльності сучасних підприємств інформація є істотним і першорядним фактором нормального функціонування. При цьому особливо важливо забезпечити оперативність і достовірність інформації, а також на основі цієї інформації приймати правильні рішення. Значну вагу у прийнятті рішень відіграє науково-технічна інформація, що містить новітні наукові знання, відомості про винаходи, технічні нововведення підприємства та підприємств-конкурентів. Це постійно поповнюваний загальний фонд і потенціал знання і технічних рішень, практичне і своєчасне використання яких забезпечує організації високий рівень

конкурентноздатності. Інформація є головною для підготовки відповідних звітів, пропозицій щодо розвитку та прийняття управлінських рішень. Структура кожної конкретної інформації визначається потребами управлінських підрозділів та управлінськими рішеннями. Таким чином, аналізуючи потреби сучасних підприємств в інформації, для її нормального функціонування важливо виявити такі особливості прийняття рішень, як свідомі і цілеспрямована діяльність людини, поведінка, заснована на фактах і цінностях; процес взаємодії учасників підприємства, вибір альтернатив у межах соціально-політичного стану бізнес-середовища, частина загального процесу управління; немінуча частина повсякденної роботи менеджера, значення всіх інших функцій управління [2, с. 44].

Інформаційні системи управління – це певна інформація, дані, призначені для забезпечення легкого прийняття рішень у сфері цільової діяльності, оскільки інформаційна система являє собою сукупність взаємопов'язаних компонентів, що визначають різні сторони інформаційної діяльності об'єкта. Потреба в інформації різних суб'єктів та управлінських підрозділів неоднакова і визначається, насамперед, завданнями, які вирішуються в процесі управління тим чи іншим суб'єктом, керівником, іншим працівником апарату управління. Це також залежить від таких факторів, як: масштаб і важливість прийнятих рішень (чим вагомішим є рішення, тим більша та різноманітніша інформація, необхідна для його підготовки та прийняття); кількість і характер контрольованих, регульованих параметрів; кількість варіантів можливого стану і поведінки керованого об'єкта; величина і різноманітність внутрішніх і зовнішніх впливів на керовану систему, кількість і якість показників, що характеризують результати діяльності системи.

Аналізуючи вплив інформації на процес управління, варто наголосити на головних проблемах підготовки та прийняття управлінських рішень. Серед них є те, що діяльність організації в цілому, а також її підрозділів і працівників не мають повного об'єктивного інформаційного відображення; невизначеність історії питання: наявність вихідних документів та істотних причин для прийняття конкретних рішень, неможливість отримати адекватний запит на інформацію з документів, в яких вона міститься; уповільненість документообігу, поява дублікатів або суперечливих документів; слабка інтеграція функції інформаційного забезпечення в систему управління, недостатній рівень обробки інформації, неправильна інтерпретація «потрібної» та «непотрібної» інформації.

Проблеми виникають, коли в організації розвивається ситуація, яка відрізняється від запланованої. Кожна проблемна ситуація викликана внутрішніми і зовнішніми факторами [3, с. 16].

Внутрішні цілі включають цілі та стратегію підприємства, технології та ресурси, структуру виробництва, управління тощо. Вони формують підприємство як систему, тому зміна однієї з них зумовлює необхідність прийняття заходів, які б зберегли підприємство як систему. ціла система. Відхилення запланованого темпу та обсягу роботи також є внутрішніми факторами, які можуть викликати проблеми; вони виникають внаслідок некоректних дій персоналу, відсутності виконавської дисципліни або нечіткого розподілу повноважень між ними. Ці проблеми пов'язані з недоліками самої системи управління. їх необхідно своєчасно виявляти, усувати та не допускати їх появи в майбутньому.

Зовнішні фактори можуть бути прямими і непрямими, загрожуючи їй і відкриваючи нові можливості. Наприклад, зміна смаків і пріоритетів споживачів створює значні проблеми зі збутом. Вирішити їх підприємство може не шляхом відмови від виробництва звичної продукції, а шляхом її модифікації або переходу на інші ринки тощо. Часто нові проблеми

полягають у змінах чинного законодавства, податкової системи тощо. Виявлення існуючих проблем дає можливість спрогнозувати їх у майбутньому, а отже попередити їх виникнення та збільшити час на підготовку відповідних управлінських рішень [4, с. 187].

До управлінського рішення висувається ряд загальних вимог [5, с. 119–121]:

Комплексна обґрунтованість визначає необхідність прийняття рішення на основі найбільш повної та достовірної інформації. Необхідно провести оцінку ресурсного забезпечення, науково-технічних можливостей, цільових функцій розвитку, економічних і соціальних перспектив організації, регіону, галузі. Всебічна обґрунтованість рішення вимагає пошуку нових форм і способів обробки науково-технічної та соціально-економічної інформації.

Своєчасність означає, що рішення не повинно відставати або випереджати потреби та цілі соціально-економічної системи. Передчасне рішення не знаходить підстав для реалізації, але сприяє розвитку негативних тенденцій. Несвоєчасні рішення поглиблюють негативні тенденції.

Повнота змісту передбачає, що рішення має охоплювати весь об'єкт управління, всі сфери його діяльності, напрями розвитку. Загалом управлінське рішення повинно включати: мету функціонування та розвитку системи; засоби та ресурси, що використовуються для досягнення цієї мети; терміни; порядок взаємодій між підрозділами та виконавцями; організація роботи на всіх етапах реалізації рішення.

Повноваження означає суворе дотримання суб'єктом управління тих прав і повноважень, які надані йому вищим рівнем управління. Збалансування прав та обов'язків кожного органу, підрозділу чи рівня влади є постійною проблемою нових викликів розвитку.

Узгодженість з попередніми рішеннями втілюється у безперервність розвитку. Необхідно виконувати закони, постанови, накази, а на рівні окремої організації проводити послідовну ринкову та соціальну політику.

Прийняття та реалізація управлінських рішень вимагає високого професіоналізму та певних соціально-психологічних якостей особистості. Потужним фактором, що активізує процеси прийняття та реалізації рішень, є сучасна оргтехніка.

Використання сучасної оргтехніки дає змогу створити сприятливі умови для розвитку економіки, стимулювати зростання продуктивності праці та підвищення заробітної плати, полегшити організацію зв'язку на всіх рівнях управління, швидко знизити матеріало та енергоємність окремого виробництва та народного господарства як цілий [6, с. 704].

Отже, аналізуючи значення інформаційної системи в підготовці та прийнятті управлінських рішень, можна сказати, що від того, яким буде це рішення, залежить діяльність підприємства, і залежить від того, буде досягнута мета чи ні. Тому прийняття рішення завжди тягне за собою певні труднощі. Це пов'язано з відповідальністю та невпевненістю, яка присутня при виборі однієї з альтернатив. Сьогодні передумовою успіху сучасного підприємства є вміння приймати правильні та ефективні рішення на основі точної та актуальної інформації про стан справ у компанії. Сучасні принципи організації бізнесу вимагають використання таких інтерактивних систем обробки інформації, які забезпечують можливість розподіленої командної роботи на *основі корпоративних середовищ*.

ЛІТЕРАТУРА

1. Клімушин П. С. Інформаційні системи та технології в економіці : навч. посіб. Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2011. 448 с.
2. Федотова Е. Л. Информационные технологии и системы : учеб. пособие. Москва : ИД «ФОРУМ» : ИНФРА-М, 2017. 352 с.

3. Воронін А. М. Інформаційні системи прийняття рішень: навчальний посібник. Київ : НАУ-друк, 2019. 136 с.
4. Литвин М. Інформаційні виміри економічної нерівності. *Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету ПНПУ імені В. Г. Короленка*. Полтава : ПП Астроя, 2012. 266 с. С. 178–179.
5. Морзе Н.В. Інформаційні системи. Навч. посібн. / за наук. ред. Н. В. Морзе. Івано-Франківськ : «ЛілеяНВ», 2015. 384 с.
6. Павлиш В. А. Основи інформаційних технологій і систем : Навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. 500 с.